

Det talte ord gælder

Talepapir til møde i § 71-tilsynet d. 20. januar 2015

- Jeg takker for invitationen til at komme og drøfte servicelovens regler om brug af stofsele.
- Indledningsvist er det vigtigt at være opmærksomme på, at der er forskel på de forhold og de regler, der gælder på psykiatriområdet, og så de rammer og regler, som gælder på det sociale område. Fikseringsbegrebet anvendes alene efter psykiatriloven, mens stofsele, der anvendes efter serviceloven er beskyttelsesmidler, der har et andet formål end fiksering. Det er vigtigt, at vi fra starten er enige om præmissen for det, vi drøfter her.
- Brug af stofsele efter den sociale lovgivning sker ud fra en *omsorgspligt* og ud fra et *beskyttelseshensyn* overfor den enkelte borger. Det handler ikke om at pacificere borgeren men om, at det i nogle situationer kan være nødvendigt fx at spænde en borger fast til en kørestol for at undgå, at borgeren glider ud af stolen og risikerer skade på sig selv. Her går beskyttelseshensynet og omsorgspligten forud for den enkeltes selvbestemmelsesret.
- Brug af stofsele er betinget af, at kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om, at der foreligger *nærliggende risiko* for, at personen udsætter sig selv for at lide *væsentlig personskaade*, og forholdene i det enkelte tilfælde gør det *absolut påkrævet*. Brug af stofsele kan alene bruges for at hindre fald.
- Stofsele kan altså *ikke* anvendes med det formål fx at begrænse mobiliteten hos en dement beboer, når den pågældende er utryk eller udviser aggressiv adfærd, eller måske blot er "nattevandrer". Med mindre der foreligger fx et ben- eller hoftebrud og manglende forståelse for egen situation, kan stofsele ikke bruges til at spænde en borger fast til fx en seng eller en kørestol for at forhindre vedkommende i at gå.
- § 71 tilsynet har forud for mødet fremsendt 3 spørgsmål, som jeg vil adressere i det følgende.
- Det første spørgsmål § 71-tilsynet har stillet er: "I hvilket omfang foregår der administrativ frihedsberøvelse af personer i henhold til Serviceloven? Hvor mange magtanvendelser finder der sted i henhold til denne lov?"
- Hvis borgeren ikke samtykker i en foranstaltning efter servicelovens §§ 125-129 er der tale om magtanvendelse, der har karakter af administrativ frihedsberøvelse.
- Der udarbejdes ikke nationale statistikker om kommunernes anvendelse af magtanvendelse.
- Dernæst har § 71-tilsynet spurgt til, om: "Giver sagen fra Aalborg anledning til ændringer i bekendtgørelsen, så det præciseres, at der SKAL være fast vagt til stede ved brug af stofbælte?"

- Som jeg svarede på SOU alm del spørgsmål 100, har jeg ikke planer om at fastsætte specifikke regler med krav om, at der skal være et nærmere bestemt opsyn med de personer, der er fastspændt med stofsele for at hindre fald.
- Det er den enkelte kommune, der må påse, at stofsele efter en faglig vurdering er sikkerhedsmæssige forsvarlige for borgeren, og at der føres det rette tilsyn.
- Helt generelt viser sagen fra Aalborg, at vi har behov for mere systematisk viden om hvordan magtanvendelsesreglerne håndteres i kommunerne i forhold til mennesker med demens. Jeg vil derfor tage initiativ til, at Ankestyrelsen igangsætter en undersøgelse af kommunernes håndtering af reglerne om magtanvendelse i forhold til mennesker med demens.
- Endeligt har § 71-tilsynet spurgt til: "Hvor udbredt er anvendelsen af blødt stofbælte og i hvilke situationer? Hvor mange ansøgninger modtages og imødekommes og med hvilke begrundelser?"
- Som jeg svarede på § 71-tilsynets alm del spørgsmål 5, så udarbejdes der ikke nationale statistikker om kommunernes anvendelse af fastspænding med stofsele.
- Fastspænding med stofsele skal registreres og indberettes af tilbuddet til den kommunalbestyrelse, der har ansvaret for borgerens ophold i tilbuddet og til kommunalbestyrelsen i den kommune, der fører det driftsorienterede tilsyn med tilbuddet, herunder socialtilsynet for de tilbud, der hører under dette.
- Men som nævnt vil jeg for at belyse området vil tage initiativ til, at Ankestyrelsen igangsætter en undersøgelse om kommunernes håndtering af reglerne om magtanvendelse i forhold til mennesker med demens.
- Tak for muligheden for at drøfte anvendelsen af stofsele i forhold til serviceloven. Sagen fra Aalborg er dybt tragisk. Efter serviceloven er det som sagt vigtigt, at der er fokus på beskyttelseshensynet og omsorgspligten, når der ydes hjælp i forhold til den enkelte borger.